

Araştırma Makalesi

Eğitim yönetiminde alternatif denetim yaklaşımı, öğretmen portfolyosu değerlendirme: Bir literatür taraması

A new supervision approach in education management, teacher portfolio assessment: A literature review

Research Article

Songül DEMİRKAN*¹

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Temmuz, 2019
Cilt 1, Sayı 1
Sayfalar: 49-62
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 03.04.2019
Kabul : 23.07.2019

Özet

Bu çalışma ile portfolyo değerlendirmesinden yararlanarak öğretmenlerin etki alanlarını doğru ve etkili kullanabilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçla öncelikle portfolyo ve öğretmen değerlendirme portfolyoları hakkında, daha sonra ise öğretmen portfolyosu değerlendirme hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Zira öğretmenin eğitim sisteminin tüm paydaşlarıyla etkileşim içinde olduğu söylenebilir. Öğretmenin etki alanı, öğrenciden başlayarak eğitim kurumunun dış çevresini ve toplumu etkileyen sonuçlara götürebilir. Öğretmen portfolyosu değerlendirme, öğretmenin etkileme gücünün etkin kullanımını sağlayabilecek alternatiflerden biri olarak nitelendirilebilir. Zira öğretmen portfolyosu değerlendirme mesleki gelişiminin denetiminde kullanılmak üzere mesleki gerekliliklerin yerine getirilme ve mesleğe adanmışlık düzeyine dair için bir çerçeve sunmaktadır. Öğretmen portfolyo değerlendirme, akran etkileşimiyle veya bireysel olarak bir denetimin, mentorun öncülüğünde sürdürülebilir bir süreç olarak adlandırılabilir. Bununla birlikte, hepsini aynı anda kullanarak devam ettirilebilir. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme mesleğe hazırlık ve mesleki hayatında öğrenme, gelişim ve performansının sistematik olarak ele alınması, gelişime açık yönlerin ortaya konulması ve geliştirilmesi gibi fırsatlar sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: eğitim denetimi, mesleki gelişim, öğretmen portfolyosu

Abstract

In this study, it is aimed that teachers will be able to use their influence area effectively by using advantage of teacher portfolio assessment. For this purpose information about portfolio and teacher portfolios assessment are given firstly and then detailed information was given about Teacher Portfolio Assessment. It can be said that the teacher is in relationship with all stakeholders in education system. Teacher Portfolio Assessment can be considered as one of the alternatives that can provide effective use of teachers' influence. Because teacher portfolio assessment offers a framework about teachers' level of fulfillment of professional requirements and commitment to the profession for supervising professional development. Teacher portfolio assessment may be named as a process which can be continued by the leadership of a supervisor, mentor, based on peer interaction or individually. Nonetheless, it can be continued by using all of them at the same time. In this context, it can be said that the assessment of teacher portfolio offers a broad perspective. In this way Teacher Portfolio Assessment provides opportunities such as preparation for the professional, learning during the professional, systematical handling of development and performance.

Keywords: educational supervision, professional development, teacher portfolio

Karamanoğlu Mehmetbey
International Journal of
Educational Research

July, 2019
Volume 1, No 1
Pages: 49-62
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 03.04.2019
Accepted : 23.07.2019

¹ Abi Eyyan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Öğretim Görevlisi songul.demirkan@abierran.edu.tr
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Doktora Öğrencisi

GİRİŞ

Öğretmen eğitimin önemli bir bileşeni olarak nitelendirilebilir. Öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerini yürütme sorumluluğunu yerine getirme düzeyi başta öğrenci olmak üzere toplumu etkilemekte hem öğrencinin hem toplumun geleceğinde iz bırakmaktadır. Bu sorumluluk öğretmenin değerlendirilmesi gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Hesapverilebilirlik, meslektaş etkileşimi, bireysel ve mesleki gelişim gibi hususlara yer vermeyen geleneksel denetim modelleri ile öğretmenin gelişiminin sağlanması mümkün değildir. Bu durum yeni ve alternatif değerlendirme türlerinin işe koşulmasını zorunlu hale getirmektedir.

Alternatif değerlendirme modelleri arasında son yıllarda sıklıkla adından söz ettiren portfolyo değerlendirme ilk kez 1990'lı yılların başlarında Pearl ve Leon Paulson tarafından portfolyolara ilişkin bir benzetme (metafor) geliştirilmesiyle (Kan, 2007) ortaya çıkmıştır. Öğretmenler için sürekli gelişim imkanı sağlanması, yanıltıcı ve yetersiz geleneksel değerlendirme yöntemlerine alternatif oluşturması ve eğitim öğretim faaliyetleri sürecinin tümüne yönelik değerlendirme imkanı sunması öğretmen değerlendirmesinin en önemli avantajları arasında yer almaktadır. Bu nedenle öğretmenin mesleki gelişimi ve performansı rastlantısal süreçlere emanet edilmemeli, planlanmalı ve denetlenmelidir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme öğretmenin mesleki gelişimi ve performansının planlanması, desteklenmesi ve denetlenmesini sağlayabilecek bir alternatif olabilir. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirmenin detaylandırılması, kavranması, uygulanması eğitim sistemine katkı sağlayacak şekilde yürütülmesi açısından faydalı olacaktır. Bu kapsamda çalışmada öğretmen portfolyosunun tanımına, özelliklerine, amaçlarına, türlerine, değerlendirme ölçütlerine, alternatif değerlendirme modeli olarak nasıl kullanılabileceğine, güçlü ve gelişime açık yanlarına değinilmektedir.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmayla eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden biri olarak nitelendirilebilecek öğretmenlerin öğrenciden başlayarak topluma kadar uzanan etki alanlarını etkin kullanmaları ve güçlendirilmelerine katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Böylelikle öğretmenlerin eğitim sisteminin güçlü yanlarının desteklenmesi ve gelişime açık yanlarının iyileştirilmesini sağlayacak birer bireysel gelişim merkezi haline getirilmesi sağlanabilir. Bu ancak öğretmenlerin etkin değerlendirilmeleri ve gelişimlerinin desteklenmesi halinde mümkündür.

Bilişsel yeterliklerin ölçümüne odaklanan geleneksel değerlendirme yaklaşımları, çağdaş eğitim anlayışının gerekliliklerini yerine getirmekten uzaktır. Bu durum çağdaş eğitim anlayışıyla uyumlu alternatif değerlendirme yaklaşımlarına duyulan ihtiyacı arttırmıştır (Demirören, Aytuğ-Koşan, Paloğlu, 2009). Bu noktada anlama dayalı değerlendirme etkinlikleri barındıran performans değerlendirme, portfolyo değerlendirme gibi yöntemler öne çıkmaktadır (McMillan, 2007). Öğretmen portfolyosu değerlendirme, öğretmenin genel olarak değerlendirilmesi ve gelişiminin desteklenmesinde önemli rol oynayan otantik bir değerlendirme yaklaşımıdır (Dootline, 1994). Öğretmen portfolyosu değerlendirme; 1980'lerin başında Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim sisteminin irdelenmeye başlamasıyla gündeme gelmiş ve 1990'lı yıllarda kabul gören eğitim eğilimlerinden biri haline almıştır (Slepcevic-Zach ve Stock, 2018).

Değerlendirmenin süreç sırasında veya sonunda yapılmasının farklı katkı ve sınırlılıkları olduğu söylenebilir. Ancak öğretmen portfolyosu değerlendirme hem süreç hem sonuç değerlendirmesi için uygundur (Baltimore, Hickson, George ve Crutchfield, 1996; McNair, Bhargava, Adams, Edgerton ve Kypros, 2003). Böylelikle hem süreç içinde oluşan aksaklık, eksiklik ve gelişime açık yönler ortaya konularak giderilmekte (Özgür ve Kaya, 2011) hem de süreç sonunda öğretmenlere performanslarını ve gelişimlerini sergileme (Polat ve Köse, 2013) eğitim paydaşlarına ise öğretmeni değerlendirme fırsatı sunulmaktadır. Portfolyo değerlendirme; ele alınması güç çıktılarının –kişisel gelişim, öz-denetimli faaliyetler vb.- değerlendirilmesini, gelişim sürecinin desteklenmesini, gelişim sürecine dair olumlu tutum geliştirilmesini, değerlendirmenin sürekliliğini ve problem çözme becerisinin geliştirilmesini sağlamaktadır (Birgin, 2008; Davis, Ponnampuruma ve Ker, 2009). Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme geleneksel değerlendirme yöntemlerinin gelişime açık yönlerinin güçlendirilmesi amacıyla diğer yöntemlerle birlikte kullanılabilecek bir alternatif olarak ele alınabilir.

Bu kapsamda araştırmanın problemini öğretmen portfolyosu değerlendirmenin geleneksel denetim modellerinin yanında kullanımının öğretmenlerin mesleğe hazırlık ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayıp sağlayamayacağını ortaya konulması oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Bu nitel bir araştırma olup yurtiçi ve yurtdışı alanyazında öğretmen portfolyosuna dair farklı kaynaklar taranarak derlenmiştir. Bu yüzden bu çalışma bir literatür taramasıdır. Araştırmanın başlıca veri kaynaklarını öğretmen portfolyosuna dair yurtiçi ve yurtdışı alanyazında yer alan tez, kitap, makale, bildiri gibi kaynaklar oluşturmaktadır. Kaynaklara dayanarak var olan durum olduğu şekliyle ortaya konulmuş, eleştirel bir bakış açısıyla irdelenmiştir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme

Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin öğretmenin mesleki gelişiminin sürekliliğini sağlamak için etkin bir yöntem olduğu, gerek öğretmen gerek eğitim yöneticileri tarafından etkin kullanımının eğitim öğretim sistemine katkı sağlayacağı söylenebilir. Nitekim öğretmen portfolyosu değerlendirme meslektaş etkileşimini, özyansıtma vasıtasıyla etkili öğrenmeyi arttırmakta (Beal,

2017; Shwu-Meei, 2005; Vani, 2000), öğretmenin eğitim sistemindeki yerini kavramasını sağlamakta (Ashford, 2002); öğretmenlerin bilgi, beceri ve eğilimlerini ortaya koyan standartlarla mesleki gelişim ve performanslarının değerlendirilmesine ve hesap verilebilirliğin sağlanmasına temel oluşturmaktadır (Esliker, 2010; Funk, 2005; Nagel, 2012; Pennington, 2010; Xu, 2011). Ancak ulaşılması güç portfolyo değerlendirme standartları, portfolyo oluşturma sürecinin yarattığı stres öğretmenin meslek gelişimi ve hayatı için engel haline gelmektedir (Holder, 2005; Huff, 2006). Bununla birlikte öğretmenlerin öğretim faaliyetlerini dayandırdığı eğitim felsefesini dosyaya yansıtılması kolay değildir ve zaman almaktadır (Miller, 2002). Bu nedenle öğretmenler portfolyo hazırlama, etkili öğrenme süreçlerinde kullanma, öz-yansıtma yapma gibi konularda bilgilendirilmeye ve danışmanlığa ihtiyaç duymaktadır (Koegler, 2000).

Bu başlık altında öğretmen portfolyo değerlendirmesinin etkin kullanımına katkı sağlamak amacıyla portfolyo, portfolyo değerlendirme ve öğretmen portfolyosu kavramlarına açıklık getirildikten sonra öğretmen portfolyosunun özellikleri, kullanım alanı, amaçları, içeriği, türleri, değerlendirme süreci ve ölçütleri, denetimle ilişkisi ile güçlü ve gelişime açık yanlarına yer verilmiştir.

Portfolyo kavramı ve portfolyo değerlendirme

Portfolio kavramı; taşımak anlamına gelen "portere" ve kağıt sayfası anlamına gelen "foglio" kelimelerinden oluşan bileşik bir kelimedir. Portfolio kavramının dilimizdeki karşılığı "dosya"dır (Aydın, 2014). Portfolyo değerlendirmeye konu olan dosya genişletilmiş bir özgeçmiş olarak tanımlanmakta (Zemba-Saul, Haefner ve Avraamidou, 2002) ve bu dosyayı diğerlerinden ayıran bazı hususlar bulunmaktadır. Bunlar; (1) ürünlerin belirli bir amaca dönük ve sistematik olarak toplanması, (2) toplanan ürünler temel alınarak dosya sahibinin ulaştığı ve ulaşması beklenen başarı düzeyinin belirlenmesi ve (3) ürünlerin iyileştirilmesini sağlamak amacıyla irdelenmesidir (Yaşar, 2010). Portfolyo, içeriği ve kullanım amacı gereği "bir dosya"dan daha fazlasını ifade etmektedir. Bu bağlamda portfolyo, bireyin gelişimini sağlamayı amaçladığı için alanyazında "bireysel gelişim dosyası" olarak da adlandırılmaktadır (Tezci ve Demirli, 2004). Bu niteliğiyle yaşam ve mesleğe dair algı, tutum ve bakış açısı gibi detayları ortaya koyduğu ve böylelikle portfolyo sahibinin mesleki yeterlilik, potansiyeline dair çıkarımlarda bulunulmasını sağladığı söylenebilir.

Portfolyo değerlendirme; portfolyo sahibinin performansına dair değerlendirme yapılması, gelişime açık yönlerinin belirlenmesi ve bu yönlerin geliştirilmesi için portfolyo sahibiyle işbirliği içinde gelişim planı hazırlanmasına dayanan bir değerlendirme yöntemidir (Ashford, 2002). Başka bir ifadeyle portfolyo değerlendirme; mesleki gelişimi sağlayacak nitelikte performans hedeflerinin ve bu hedeflere ulaşma düzeyinin ortaya konulması ve buradan hareketle yeni hedefler belirlenmesine dayanan otantik bir değerlendirme tekniğidir (Brogan, 1995). Görüldüğü gibi portfolyo bireyin mevcut performansının bir temsili, portfolyo değerlendirme ise denetleme ve performans geliştirme aracı olarak nitelendirilebilir. Zira portfolyo değerlendirme görevin gerektiği gibi yürütülüp yürütülmediğini ortaya konulmasının yanında kişinin yapabileceği en iyi derecenin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Portfolyo değerlendirme; herhangi bir konudaki alan bilgisi veya becerinin geliştirilmesi, mesleğe hazırlık, işe yerleştirme, meslek veya işteki performansının yansıtılması vb. amaçlarla kullanılmaktadır. Eğitim, portfolyo değerlendirmenin kullanıldığı alanlardan biridir (Yi ve Aung, 2011) ve kullanımı oldukça yaygındır (Salend, 2001). Eğitim alanında öğretmen ve öğrenci portfolyoları öğretim etkinliğinin artırılması, istihdam, kariyer planlama ve eğitim programlarının aksak yönlerinin giderilerek yeniden planlanması amaçlarıyla kullanılmaktadır (Fitch, Reed, Peet ve Tolman, 2008; Sandford ve Hsu, 2013). Eğitim öğretim sisteminin amaçlarından birinin "öğrenmenin gerçekleştirilmesi" olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğrenenin neyi ne kadar öğrendiği ve öğreticinin neyi ne kadar öğretebildiğinin irdelenmesi doğaldır. Bu doğal amaca hizmet edebilecek seçeneklerden biri portfolyo değerlendirmedir.

Portfolyo değerlendirmenin; mesleki ve bireysel öğrenme süreci, gelişimi ve bunların bireye katkılarına ilişkin ipuçları taşıdığı söylenebilir. Bu ipuçları, bireyin kendi performans ve gelişim düzeyinin farkına varmasının yanında kendine özgü yeni hedefler koymasına ve böylelikle kariyer planlamasına temel oluşturabilir. Bununla birlikte kariyer planlaması; bireyin sadece mesleki yaşamını ilgilendiren bir kavram değildir. Kariyer planlaması; bireyin bilgi, yetenek, beceri ve güdülerinin geliştirilmesini kapsamaktadır (Vergiel Tüz, 2003). Bu bağlamda portfolyo değerlendirme, öğretmenin mesleki ve bireysel gelişimine katkı sağlayabilir. Böylelikle eğitim kurumlarının birçok paydaşıyla -öğrenci, öğretmen, eğitim yöneticileri, veli vb.- etkileşim içinde olduğu söylenebilecek öğretmenlerin eğitim sistemi içinde doğru konumlandırılması mümkün olacaktır.

Öğretmen portfolyosu kavramı ve özellikleri

Eğitimde portfolyoların farklı amaçlarla kullanımı öğrenci, öğretmen ve eğitim yöneticileri tarafından desteklenmiştir. Önceleri öğrenmenin gerçekleşmesi, teori ve uygulamayı birleştiren uygulamalar yapılması ve çeşitli değerlendirme kaygılarının giderilmesi gibi amaçlarla öğrencilerin öğrenme sürecinde kullanılmıştır. Ardından öğretmen değerlendirme sürecinde sınıf gözlemlerinden daha zaman alıcı olmasına rağmen daha geniş ve zengin bir tasviri sunduğundan tercih edilmiştir (Tucker, Stronge, Gareis ve Beers, 2003; Wray, 2007). Hatta okulların gelişim değerlendirmeleri portfolyolar üzerinden yapılmakta (Mintrop, MacLellan ve Quintero, 2001), portfolyo temelli liderlik akademileri bulunmaktadır (Peterson, 2002). Ayrıca öğretmen portfolyosu değerlendirmeyi temel alan öğretim ve denetim yöntemlerinin tıp, müzik gibi farklı alanlarda kullanımı önerilmektedir (Hill, 2008; Nielsen, 2014; Sidhu, 2015). Buradan hareketle portfolyo değerlendirmenin eğitim dışında farklı alanlarda da kullanımının yaygın olduğu söylenebilir.

Geleneksel değerlendirme yöntemleri yanıltıcı ve yetersiz olması nedeniyle alternatif değerlendirme yöntemlerine ihtiyaç duyulması (Stone, 1998; Wolf ve Dietz, 1998) ve değerlendirme yöntemlerinin gözlemlere dayalı olarak yapılması gerektiğine dair genel eğilim portfolyo değerlendirmenin kabul görmesini sağlamıştır (Hurst, Wilson ve Cramer, 1998). Portfolyo değerlendirmenin öğretmenlik mesleği için kullanımı, 1970'lerde Lee Shulman'ın Michigan Üniversitesi öğretmenlik eğitimi programlarının değerlendirilmesine yönelik çalışmasına dayanmaktadır. Çalışma, öğrenmenin gerçekleşmesini öğretmenin belirli davranışları sergilemesine bağlayan anlayış yerine öğretimin karmaşıklığını ve ancak nitelikli, süregelen davranışlar sergilenirse istenen sonuçlara ulaşılabileceğini savunmuş ve portfolyo değerlendirmeyi öne çıkarmıştır (Taş ve Cengizhan, 2013).

Portfolyo değerlendirme, yürütülen tüm eğitim öğretim faaliyetlerine dair detayları içermekte, öğrencinin öğrenme yaşantısını ve öğretmenin mesleki gelişimini betimlemektedir. Bu betimleme, öğrenmenin gerçekleşmesinin yanı sıra öğretmenin mesleki gelişiminde etkili olan unsurların kavranmasına ve etkin yönetilmesine katkı sağlayabilir. Nitekim Atay (2003) tarafından yapılan çalışma portfolyo kullanımının öğretmenlerin yansıtma yaparak kendi mesleki gelişimlerine katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda portfolyo değerlendirme; denetlemeye dair de yeni bakış açıları geliştirilmesine temel oluşturabilir. Denetleme, performans yönetimi ve kariyer planlamasına temel alındığı takdirde eğitimde sürdürülebilir yenileşmenin itici gücü haline gelebilir.

Öğretmen mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmesi için yeterince desteklenmemektedir (Usta, Çığır-Dikyol ve İnce, 2010). Benzer şekilde mevcut öğretmen değerlendirme sistemi öğretmenin mesleki gelişiminin desteklenmesi ve ödüllendirilmesi hususlarını göz ardı etmektedir. Öğretmenin mesleki gelişimi hem kendisi hem de öğrencileri için belirledikleri yüksek performans hedeflerine ulaşmalarına bağlıdır (Brogan, 1995). Bu noktada öğretmen portfolyosu değerlendirme; rekabetten çok işbirliğini ve aktif katılımı destekleyen, içsel motivasyon sağlayan, sürecin yanında ürün odaklı bir değerlendirme yöntemidir ve yüksek performans hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak niteliktedir (Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993). Bu bağlamda portfolyo değerlendirme, öğretmenin mesleki ve bireysel gelişim hedeflerini belirlenmesine, yüksek performans hedeflerine ulaşmasına kaynaklık edebilecek alternatif bir denetleme yöntemi olarak nitelendirilebilir.

Öğretmen portfolyosu görevlerin yerine getirilme düzeyine dair bilgileri içeren, öğretmenin öğretimdeki uzmanlık ve gelişimini ortaya koyan amaçlı, seçici, çeşitli, sürekli, yansıtıcı ve işbirliğine dayalı bir belgedir (Aydın, 2014; Wolf ve Dietz, 1998). Öğretmen portfolyosu; öğretmenin (1) başarılarını ve öğrenmelerini betimleyerek teoriyi uygulamaya dökmesini, (2) kendini mesleki anlamda betimlemesini ve gelişimini, (3) kendi öğrenme sürecinin kontrolünü elinde bulundurmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme; teori, uygulama, öz-değerlendirme ve denetimin bileşimidir (Fitch, Reed, Peet ve Tolman, 2008). Bu çerçevede öğretmen portfolyosu eğitim öğretim sürecine dair uygulamaların bir temsili olduğundan teoriyle uygulamanın bütünleşmesine ve öğretmenin teori ve uygulama ekseninde mesleki gelişim sağlamasına katkıda bulunabilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme ürünlerin belirli bir yöntemle dayalı olarak toplanması, seçilmesi, irdelenmesi ve yansıtılmasını içeren süreçtir. Sürecin çıktısı olan öğretmen portfolyosu mesleki gelişim planına temel oluşturmaktadır (Zepeda, 2016). Zira öğretmen portfolyosu; öğretmenin bilgi düzeyinin yanında düşünce, tutum ve anlayışlarının derinliği, sınırları ve zaman içindeki gelişimini ortaya koyarak önceliklerinin ve davranışlarının bütüncül olarak ele alınmasını sağlamaktadır (Aydın, 2014). Bu bağlamda öğretmen portfolyosunun öğretmenin eğitim felsefesi, gelişim aşamaları, eğitim öğretim sürecinde kullandığı yöntem ve teknikler, başarı düzeyi vb. birçok detaya dair değerlendirme olanağı sunduğu söylenebilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme öğretmenin, eğitim öğretim faaliyetlerinin ikilem ve tutarsızlıklarına farklı bakış açıları getirmektedir. Bu bakış açıları, yeni bilgilerin eğitim öğretim faaliyetlerine taşınmasını sağlayarak mesleki gelişim konusunda öğretmene rehberlik etmektedir (Tucker, Stronge, Gareis ve Beers, 2003). Öğretmenin gelişmesi öğrenmenin gerçekleşmesine, öğrenmenin gerçekleşmesi ise öğrencinin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunacağı söylenebilir. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu; öğretmenden başlayıp öğrenci, veli, diğer paydaşlar ve en nihayetinde topluma yansıyan bir gelişim atağı başlatabilir. Zira mevcut durumu tanımlamadan işlevsel yeniliklere adım atmak mümkün olmayabilir.

Öğretmen portfolyosu kullanım alanları ve amaçları

Öğretmen portfolyosu değerlendirme, öğretmenlik eğitimi veren birçok programda öğretmen adayının mesleki gelişiminin sistematik olarak kayıt altında tutulması ve performansın detaylı olarak ortaya konulması amacıyla kullanılmaktadır (Aydın, 2014; Wolf ve Dietz, 1998). Ayrıca öğretmenlik eğitimi veren programlarda uygulanan öğretmen portfolyosu değerlendirmenin; teorik eğitimin yeterliliğinin belirlenmesi, gerekli görülürse iyileştirilmesi ve öğrencinin verilen teorik eğitimle mesleğe başladığında üstleneceği eğitim öğretim faaliyetleri arasındaki ilişkiyi kavramasını sağlamak amaçları bulunmaktadır (Brogan, 1995; Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993). Böylelikle öğretmenlik eğitiminin sistematik bir şekilde planlanması, süreç içinde oluşan aksaklıklar ve eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi sağlanarak öğretmenlik eğitiminin kalitesi artırılabilir. Nitekim öğretmenlik eğitiminde portfolyo kullanımına dair yapılan araştırmalar, portfolyo kullanımının öğrenmenin kalıcılığını ve yaratıcılığı arttırdığını ve öğrenme güçlükleriyle başa çıkılmasına katkıda bulunduğu ortaya konulmuştur (Balaban, 2016; Seitova, 2018).

Öğretmen, öğretim performansını; yani, öğrencilerin öğrenmesini sağlayacak yaklaşım ve etkinliklerini betimleyen çok sayıda üründen oluşan öğretmen portfolyosu aracılığıyla göstermektedir (Oakley, 1998). Öğretmen portfolyosu değerlendirme ise ortaya konulan performansa dayalı olarak öğretmene dair istihdam, yükselme gibi kararların alınması (Kan, 2003), ücretin

belirlenmesi (Wolf, Lichtenstein, Barlett ve Hartman, 1996) öğretmenin mesleki performansının artırılması ve gelişiminin sağlanması ve yürüttüğü öğretim faaliyetlerinin niteliği ve öğrenciye katkısının ortaya konulması (Kentucky Education Reform Act (KERA), 1996; Anderson ve DeMeulle, 1998) ve hesap verilebilirliğe katkı sağlanması (Tucker, Stronge, Gareis ve Beers, 2003; Stowell ve McDaniel, 2017) amaçlarıyla kullanılmaktadır.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme; California, Colorado, Kentucky, Morquette, Standford gibi birçok Amerikan üniversitesi tarafından kullanılmaktadır (Kan, 2003; KERA, 1996; Stone, 1998). Ancak Türkiye’de öğretmen portfolyosunun gerek öğretmen adayının -bazı programlarda uygulansa da- gerekse öğretmenin değerlendirilmesinde kullanımı yaygın değildir (Demir, 2012; Taş ve Cengizhan, 2013). Halbuki öğretmen portfolyosu değerlendirme; öğretmenin mesleki gelişimin gerekliliği ve önemine dair farkındalık kazanmasını, mesleki gelişime teşvik edilmesini ve böylelikle eğitim sisteminde daha etkili bir aktör haline gelmesini sağlayabilir.

Öğretmen portfolyosu içeriği

Öğretmen portfolyosu; ders planı, öğrenci çalışmaları, dersin sesli veya görüntülü kayıtları, meslektaş gözlem raporları, öğretim becerisine dair öz-değerlendirmeler ile proje, bülten fotoğrafları gibi ürünlerden oluşturmaktadır (Zepeda, 2016). Bununla birlikte öğretmen portfolyosuna; öğretmenin özgeçmişi, okuttuğu sınıf, ulusal öğretmenlik sınav sonucu, öğretim felsefesi ve amaçları, mesleki gelişim için katıldığı seminer kurs vb. dair bilgiler de eklenmelidir (Doolittle, 1994). Ayrıca öğretmen portfolyosuna; öğrencilerden gelen mektup ve notlar, öğrencilerin öğretmeni değerlendirdiği formlar, öğretmen-denetmenlerin öğrenci öğrenmesine dair değerlendirmeleri, tavsiye mektupları, kurumun etkinliklerine dair gazete haberi gibi detaylara yer verilmesi öğretmenin öğretim performansına dair paydaşların da görüşlerine ulaşılmasını sağlamaktadır (Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993). Görüldüğü gibi öğretmen portfolyosu geniş bir bakış açısı sunmaktadır.

Öğretmen portfolyosu oluşturulurken portfolyonun içeriğini öğretim felsefesi ve amaçlarını belirlediği söylenebilir. Bu nedenle portfolyo hazırlayan öğretmenin, öğretim felsefesini ve bu felsefe doğrultusunda belirlediği öğretim amaçlarını net bir şekilde ortaya koyması gerekmektedir. Öğretim felsefesi ortaya konurken dikkate alınması gereken yönlendirici sorular şu şekildedir (<http://www3.ul.ie>):

- Öğretmen olarak benim hedeflerim nelerdir?
- Öğretmen olarak gelişme isteğini ne gösterir?
- Öğrenmeyi sağlayan avantaj ve engelleyen dezavantajlar nelerdir?
- Öğretim yaklaşımım nasıl gelişti?
- Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerimin rolü (dinleyici, katılımcı gibi) nedir?
- Hangi öğretim yöntem ve tekniklerini neden tercih ediyorum?

Öğretmen, portfolyosunda öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine dair farklı örnekler bulundurmalıdır. Bununla birlikte öğrenci değerlendirmeleri öğrenmenin gerçekleştiğine dair önemli kanıtlardır; ancak, meslektaş, dış denetçi değerlendirmeleriyle desteklenmelidir (<http://www3.ul.ie>). Bununla birlikte öğrenci değerlendirmelerden birkaç örneğin portfolyoya alınması yeterli olmayabilir. Değerlendirmelerin seçilerek konulması faydalı olacaktır. Her bir öğrencinin dönem başından, dönem sonuna gelişimini gözlemlere de dayandırarak açıklamak, yorumlamak işlevsel olabilir. Yapılan bu yoruma öğrencinin kendi öğrenmesine dair öz-değerlendirmeleri de eklenebilir. Böylelikle öğretmen, öğrencinin öğrenmesine dair gözden kaçırdığı noktaları fark ederek öğrenmenin gerçekleşme olasılığını artırabilir.

Öğretmen portfolyosu içeriği, öğretmen performansının farklı açılarından ele alınmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Öğretmen portfolyosu ürünlerinin; öğrenme, öğretim, eğitim programı, öz-değerlendirme, paydaşlarla etkileşim gibi temalarla gruplandırılması halinde performansın detaylı olarak yansıtılmasına katkı sağlamaktadır (Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993). Eğitim programı temasına ders planı, okutulan sınıf bilgileri; öğrenme temasına öğrenci çalışmaları, öğretmen-denetmenin öğrenci öğrenmesine dair değerlendirmelerine; öğretim temasında dersin sesli veya görüntülü kayıtları, öğretim felsefesi ve amaçları, katıldığı kurs seminer vb. bilgilere yer verilebilir. Öz-değerlendirme temasında öz-değerlendirme formları, öğrencilerin öğretmeni değerlendirdiği formlar; paydaşlarla etkileşim temasında meslektaş gözlem raporları, öğrencilerden gelen mektup ve notlar, tavsiye mektupları, kurumun etkinliklerine dair gazete haberleri bulundurulabilir.

Öğretmen portfolyosu içeriği hazırlanırken öğretmenin mesleki bilgi, beceri ve başarılarını doğru şekilde yansıtan ürünlerin seçilmesi gerekmektedir (Taş ve Cengizhan, 2013). Başka bir ifadeyle öğretmen portfolyosunun içeriği, performansı en iyi şekilde yansıtacak ürünlerle sınırlı tutulmalıdır (Yaşar, 2010). Öğretmen yeterlilik alanları temel alınarak öğretmenin bu alanlardaki yeterliğini temsil eden ürünlerin seçilmesi yoluna gidilebilir. Öğretmen portfolyosu oluştururken dikkate alınması gereken bazı hususlar şu şekildedir (Seldin, 2004):

- Öğretmen portfolyo tarihi eklenmelidir.
- Ayrıntılı bir içindekiler tablosu hazırlanmalıdır.
- Ek listesi hazırlanmalıdır.
- Öğretilen dersler için ders planları tarih sırasıyla ve tam olarak eklenmelidir.
- Belirli noktaları vurgulamak için özel örnekler kullanılmalıdır.
- Öğretmen ve öğrenci ürünleri birbirinden ayrıştırılarak konulmalıdır.
- Öğretim felsefesi ve amaçları doğrultusunda öğrenmeyi vurgulayan kanıt ürünleri içermelidir.

- Öğretmenin gerçekleştirilmesi sorumluluğu öğretmene aittir. Dolayısıyla öğrenci yorumlarına gereğinden fazla yer verilmemelidir.
- Öğrenme sürecine dair tavsiye, yönlendirmelerde bulunduğunuz kişi adlarını ve başlıkları eklenmelidir.
- Sayfa numaralarını kullanılmalıdır.

Öğretmen portfolyosu hazırlanırken dikkat edilmesi gereken noktalar, gereksiz detaylar gibi görünse de öğretmen portfolyosunun kavranmasını ve doğru değerlendirilmesini kolaylaştırabilir. Öğretmen portfolyosunun bireyin belki de yaşamı boyunca sürdüreceği mesleğine dair çabalarını ortaya koyduğu unutulmamalıdır.

Öğretmen portfolyosu türleri

Öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecinin etkin yürütülebilmesi için uygun portfolyo türü kullanılmalıdır (Doolittle, 1994). Öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecinin amacı, kullanılacak öğretmen portfolyo türünü belirlemektir (Taş ve Cengizhan, 2013). Öğretmen portfolyosu değerlendirmede kullanılacak portfolyo türü, portfolyo sahibinin gelişim ve performansının doğru ele alınması, yansıtılması ve değerlendirilmesini etkileyebilir. Bu nedenle etkin portfolyo türü belirlenmelidir. Portfolyonun odak noktası, amacı ve içeriğine göre farklı türleri bulunmaktadır (Oakley, 1998).

Odak noktasına göre öğretmen portfolyo türleri süreç ve sonuç odaklı öğretmen portfolyolarıdır. Süreç odaklı öğretmen portfolyosu, öğretmenin öğrenme ve gelişim sürecine; sonuç odaklı öğretmen portfolyosu ise bilgi, beceri ve tutumların belli bir zamandaki durumuna odaklanmaktadır (Campbell ve Brummett, 2002). Süreç odaklı öğretmen portfolyosunun öğretmenin mesleki gelişim çabalarına, sonuç odaklı öğretmen portfolyosunun ise öğretmenin edindiği mesleki gelişim düzeyine odaklandığı söylenebilir.

Amaçlarına göre öğretmen portfolyosu türleri; (1) öğrenme portfolyosu, (2) değerlendirme portfolyosu, (3) istihdam portfolyosudur. Öğrenme portfolyosu, öğretmenin öğrenme sürecine dair yansıtma yapmasını sağlamayı; değerlendirme portfolyosu, öğretmenin etkinliğini ortaya koymayı, istihdam portfolyosu ise öğretmenin herhangi bir pozisyon için uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla kullanılmaktadır (Wolf ve Dietz, 1998). Öğrenme portfolyosunun öğretmenin öz-değerlendirme yapması, değerlendirme portfolyosunun öğretmenin meslektaşları, yöneticileri vb. paydaşlar tarafından değerlendirilmesi, istihdam portfolyosunun ise işverenler tarafından değerlendirilmesi amacıyla kullanıldığı söylenebilir.

İçeriğine göre öğretmen portfolyoları ise (1) çalışma portfolyosu, (2) vitrin portfolyosu, (3) gelişim portfolyosudur. Öğretmen portfolyosu türlerine dair sınıflandırma genel olarak içeriğine göre yapılmaktadır (Oakley, 1998). Aşağıda bu portfolyolara dair özet bilgilere yer verilmiştir:

Çalışma portfolyosu. Çalışma portfolyosu belirli bir konuya dair belirli bir zaman diliminde öğretmen tarafından ortaya konulan ürünleri içermektedir (Öncü, 2009). Çalışma portfolyosu, öğretmen veya öğretmen adayının zaman içindeki gelişimini planlamak ve takip etmek amacıyla incelenmektedir. Böylelikle portfolyo sahibi kurum değişikliği yapsa da gelişiminin takibi devam etmektedir (Stefani, Mason ve Pegler, 2007). Çalışma portfolyosuna tamamlanmış ürünler konulabileceği gibi üzerinde çalışılmaya devam edilen ürünler de konulmaktadır (Antonek, McCormick ve Donato, 1997). Öğretmen çalışma portfolyosuyla belirli bir konuya dair uzmanlığını sergileyebilir.

Vitrin portfolyosu. Vitrin portfolyosu, öğretmenin performansının en yüksek olduğu, en iyi ürünlerini içermektedir (McMillan, 2007). Vitrin portfolyosu; sahibinin kazanım, başarı ve yeterliklerini ortaya koymalarını sağlamaktadır (Abrami ve Barret). Bu amaçla kullanılacak en işlevsel portfolyo türü vitrindir (Wolf ve Dietz, 1998). Vitrin portfolyosu; öğretmenin başarı, kazanım ve yeterliklerine dayanarak potansiyelinin tahmin edilmesini sağlayabilir.

Gelişim portfolyosu. Gelişim portfolyosu ise öğretmenin belirli bir bilgi veya beceriye dair gelişimini temsil eden ürünleri içermektedir (McMillan, 2007). Gelişim portfolyosu öğretmenin öğretme ve öğrenme felsefesinin işveren tarafından kavranmasını ve irdelemesini sağlamaktadır (Reis ve Villaume, 2002). Bu portfolyo, öğretmen veya öğretmen adayının gelişimini, öğretme yeterliklerini, mesleği gerektiği gibi yerine getirmek için gösterdiği çabaları ortaya koymaktadır (Allan ve Cleland, 2012). Gelişim portfolyosu öğretmenin mesleki gelişime gönüllü olup olmadığına dair fikir verebilir.

Öğretmen portfolyolarının belirli bir türe dahil olduğunu söylemek güçtür. Her öğretmen portfolyosu yukarıda özetlenen türlerden bir kaçına dair içerik ve amacı bir düzeyde taşımaktadır (Wolf ve Dietz, 1998).

Öğretmen portfolyosu değerlendirme süreci

Öğretmen portfolyosu değerlendirme süreci; yaklaşık bir, iki yıllık bir çalışmayı gerektirmektedir ve işbirliğiyle yürütülen müzakerelere dayanmaktadır. Bu nedenle değerlendirme sürecinin başarısı; eğitim kurumu yöneticisiyle öğretmenin sürecin gerekliliğine ve işlevselliğine inanması, uygulamaya istekli olmasına bağlıdır (Doolittle, 1994). Öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecinin uzunluğu ve sürekli etkileşim gerektirmesi nedeniyle başa çıkılması zor olan ve etkin yönetilmesi gereken bir süreç olarak nitelendirilebilir.

Öğretmen; öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecinin amacı, kullanım yeri ve değerlendirme ölçütlerine dair bilgilendirilmelidir. Katılımcıların istekli hale getirilmesi için öğretmen portfolyosu değerlendirmenin kendine has yapısının ve faydalarının açıklandığı ve rahat bir ortamda gerçekleştirilen grup görüşmeleri faydalı olmaktadır (Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993). Öğretmen, öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecine dair ne kadar fazla bilgi sahibi olursa o kadar kendini güvende hissedecek ve sürece dahil olmaya gönüllü olacaktır.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme süreci; (1) amacın belirlenmesi, (2) değerlendirici/değerlendiricilerin belirlenmesi, (3) içeriğin oluşturulması (4) katılımcıların belirlenmesi, (5) değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi ve formlarının oluşturulması ve (6) dönüt verilmesi aşamalarından oluşmaktadır. Süreç yürütülürken dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekildedir (Brogan, 1995; Kan, 2003):

- Portfolyo değerlendirme süreci zaman alıcı olduğundan sonuca ulaşmak için aceleci olunmamalı,
- Amaçların belirlenmesi, uygulama, değerlendirme ve karar verme aşamalarının tamamına etkin katılım sağlanmalı,
- Nitelikli mesleki çalışmalar yürütülmeli ve işbirliği sağlanmalı; yönetim sürecine liderlik etmeli ve kesintisiz destek vermeli,
- Mesleki gelişim çalışmalarıyla elde edilen bilginin uygulamaya dökülmesi hususunda istekli olunmalı ve risk almaktan kaçınılmamalı; yeni öğrenmelerin kavranması için yeterli zaman tanınmalı,
- Öğretmenin bireysel gelişim hedefleri ve öğretim felsefesinin eğitim kurumu ve eğitim sistemi hedefleriyle örtüşmesi sağlanmalı,
- Portfolyo değerlendirme performans değerlendirmenin bir parçası olarak diğer yöntemlerle birlikte kullanılmalıdır.

Her bir öğretmen portfolyosu değerlendirme süreci, eğitim öğretim faaliyetleri içinde yer alan tüm paydaşları ilgilendirdiğinden tüm uygulamalarda geçerli genel kuralların olmadığı söylenebilir. Uygulayıcı bağlamdan yola çıkarak süreci etkin yönetmenin yollarını bulmak durumunda kalabilir. Gerçekleştirilmek istenen öğrenme, değerlendirme sürecinin niteliğini belirlemektedir. Öğrenme aktif ise değerlendirme dinamik, çok yönlü ise tüm boyutları yansıtır nitelikte olmalıdır. Öğrenmenin gerçekleşmesi için risk alınması gerekiyorsa değerlendirme risk almayı desteklemeli, öğrenme bağımsızlığı teşvik ediyorsa değerlendirme öz-değerlendirme ve öz-yansıtmayı desteklemelidir (Stowell, McDaniel, Rios ve Kelly, 1993; Sunstein ve Potts, 1998).

Öğretmen portfolyosu değerlendirme ölçütleri

Öğretmen portfolyosu değerlendirme; (1) portfolyo oluşturma ve düzenleme hususunda etkin sorgulama yapma, (2) hedef oluşturma, (3) analiz yapma ve (4) karar alma becerilerini kazandıracak nitelikte olması halinde mesleki gelişim sağlamaktadır (Zepeda, 2016). Buradan hareketle öğretmen portfolyosu değerlendirme ölçütlerinin bu beceriler göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği söylenebilir.

Öğretmen portfolyosu kişiye has, esnek ve öznel olduğundan belli bir standardı bulunmamaktadır. Bu nedenle öğretmen portfolyosunun objektif olarak değerlendirilmesi, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması güçtür (Doolittle, 1994; Thistlethwaite vd., 2000). Geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için Likert tipi değerlendirme formları kullanılmaktadır. Bu formlarla alınan cevapların öğretim tasarımı, sınıf yönetimi, alan uzmanlığı gibi temalar halinde gruplandırılmakta ve ağırlıkları belirlenmektedir (Aydın, 2014, Doolittle, 1994). Ayrıca tutarlılığın sağlanması için farklı uzmanlarca yapılan puanlama ve gruplandırmalar karşılaştırılmaktadır (Kan, 2003).

Öğretmen portfolyosu değerlendirme; kendi performansıyla ilgili nesnel ve güvenilir bir değerlendirme yapamayacağından öğretmen performansı öğretmen ve başka değerlendiriciler tarafından ele alınmaktadır (KERA, 1996). Öğretmenin öz-değerlendirme süreci, yansıtmaya dayanmaktadır. Yansıtma; öğretmenin tecrübelerini -gelişimini engelleyen duygularını bastırıp destekleyen duygularını ön planda tutarak- tekrar gözden geçirmesi, değerlendirmesi, yeni bilgilerini uygulamaya dökmesidir (Doolittle, 1994).

Değerlendiricinin öğretmen performansına dair değerlendirmesinde rubrik kullanılmaktadır (Morgan, 1999). Rubrik, performansın kritik yönlerine dair öğretmen yeterliklerinin derecelendirilerek değerlendirilmesini sağlayan değerlendirme formudur (McMillan, 2007). Öğretmen performansına dair kritik yönler; (1) sınıf ortamı, (2) eğitim programı, (3) öğretim, (4) değerlendirme, (5) kaynak kullanımı ve (6) mesleki yeterliliklerdir. Öğretmen portfolyosu değerlendirme ölçütleri bu yönler temel alınarak oluşturulmalıdır. Bu yönler temel alınarak oluşturulan;

- Sınıf ortamına dair ölçütler; öğretmenin öğrencilerin öğrenmesi için sağladığı fiziksel, akustik, psikolojik ortam ve öğrencilerden akademik ve davranışsal olarak beklentilerini içermektedir.
- Eğitim programına dair ölçütler; öğretimin içeriği ve öğretmenin sergilediği öğretim davranışıyla ilgilidir.
- Öğretime dair ölçütler; öğretmenin öğretim tarz ve yaklaşımları, materyalleri, kullanılan teknoloji gibi etkenler de dahil olmak üzere öğretmenin öğretim davranışına dair ölçütlerdir.
- Değerlendirmeye dair ölçütler; öğretmenin öğrenci öğrenmelerini değerlendirmek için kullandığı form ve yöntemleri kullanma biçimini ifade etmektedir.
- Kullanılan kaynaklarla ilgili ölçütler; öğretmenin eğitim kurumu paydaşları gibi insani ve maddi kaynakları kullanımına ilişkindir.
- Mesleki yeterlilik ise öğretmenin öğrencilere, eğitim kurumu toplumuna ve öğretmenlik mesleğine olan bağlılık ve katkısını temsil etmektedir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme ölçütlerinin, yukarıda bahsedilen yönler temel alınarak detaylandırılacağı ve rubrik değerlendirme formlarıyla derecelendirilerek değerlendirileceği söylenebilir. Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenen öğretmen mesleki yeterlik alanları temel alınarak hazırlanan gelişim planlarıyla öğretmen portfolyosu değerlendirme süreci yürütülebilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme ve denetim

Eğitim öğretim faaliyetlerinin karmaşık yapısı gereği benimsenen tek bir değerlendirme tekniği etkinliğin doğru yansıtılması için yeterli olmamaktadır. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu, eğitim kurumlarının denetimine yardımcı unsur olarak kullanılmaktadır (Athanasos, 1994; KERA, 1996). Öğretmen portfolyosu eğitim öğretim faaliyetlerinin bütünü temsil eden detaylar barındırdığı için denetimin ilgi alanına giren birçok konuda bilgi verici olabilir. Öğretmen portfolyosunu denetim aracı yapan özellikleri şu şekildedir (Zayani, 2011):

- Öğretimin tüm karmaşıklığını temsil etmektedir.
- Değerlendirmenin merkezine öğretmeni almaktadır.
- Eğitim kurumunun denetimini bireyselleştirmek için uygun bir yöntemdir.
- Bilgi çağının gerektirdiği nitelikte değişiklik yapmaya ön ayak olmaktadır.
- Öğretimin gerçekleştirilmesinin yanı sıra kalitesini vurgulamaktadır.
- Öğretim ve araştırma kültürünün arttırılmasını sağlamaktadır.

Öğretmen portfolyosu; eğitim programının felsefe ve hedeflerinin başarısı, her bir çalışanın diğer çalışanlar üzerindeki etkisi, yöntem ve materyal bilgi ve kullanma becerisi, heyecan, hayata karşı duruş ve hayal kırıklıkları, topluluklarla işbirliği yapma ve yapıcı eleştirileri kabul etme gibi ulaşılması güç kişisel nitelikler hakkında bilgi vermektedir (Perkins ve Gelfer, 1993). Bu niteliğiyle öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerinde sergilemeyi tercih ettiği duruş, sahip olduğu bakış açısı gibi hususlarda bilgi vererek öğretmen performansının daha doğru değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin denetime sağladığı katkılar şu şekilde özetlenmektedir (Zepeda, 2016):

- Sınıf yönetimi, öğrenci değerlendirme süreçleri gibi diğer yakın hedeflerle ilgili öğretim oluşturma,
- Sürmekte olan öz-değerlendirme ve hedef değerlendirmelerini teşvik etme,
- Belirlenen hedeflere ulaşmada gereksinim duyulan hedefleri ve amaçlanan etkinlikleri iyileştirme,
- İster mentör işlevi gören meslektaşlar olsun ister daha çok biçimselleştirilmiş denetim ve değerlendirmeyle öğretmenlere liderlik eden yöneticiler olsun, profesyoneller arasındaki işbirliğini artırma,
- Eylem araştırması gibi diğer tamamlayıcı süreçlerle uygulamaları sınamak için koşullar yaratma,
- Sınıf içi öğrenme bağlamına, kısa ve uzun dönemli hedeflere ilişkin gereksinim duyulan mesleki gelişimi saptama,
- Mesleki gelişim etkinliklerinin etkisini değerlendirme.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme bir denetim aracı olarak kullanılabilir. Bununla birlikte öğretmen portfolyosu değerlendirme denetime tüm eğitim sistemi paydaşlarının ve bilimsel yöntemin dahil olmasını sağlayarak sistem iyileştirilmesine önemli katkılar sağlayabilir. Ancak öğretmen portfolyosu değerlendirmenin etkinliği açısından öğretmenin sürece katılımında gönüllülüğü, meslektaş etkileşimi, paydaşların etkin değerlendirmeleri ve eğitim yöneticisinin desteğinin önemli olduğu söylenebilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme, klinik ve farklılaştırılmış denetim sürecinde araç olarak kullanılmaktadır. Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin amacı belirlendikten sonra klinik denetim süreci uygulanmakta ve ardından portfolyonun iyileştirilmesi ve geliştirilmesi çalışmaları yapılmakta ve sağlanan gelişime göre süreç tekrar başlatılmaktadır. Farklılaştırılmış denetim süreci için ise hangi denetim modelinin uygulanacağı kararına temel oluşturmaktadır (Sullivan ve Glanz, 2000; Zepeda, 2016). Bununla birlikte gelişimsel denetim sürecinde de öğretmen portfolyosu, öğretmenin gelişim düzeyinin belirlenmesi için kullanılabilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecinde öğretmen, kendi performansına dair değerlendirmenin de içinde olduğu öğretmen portfolyosunu eğitim kurumu yöneticisi, denetmen ve katılımcıların rehberliğiyle oluşturmaktadır. Oluşturulan öğretmen portfolyosu, değerlendirmenin amacına uygun olarak eğitim kurumu yöneticisi, denetmen ve katılımcılarla paylaşılmakta ve öğretmenin gelişiminin sağlanması için irdelenmektedir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin güçlü yanları

Öğretmen portfolyosu değerlendirme, öğretmenin kendi öğrenmelerini değerlendirme ve sürdürülebilir mesleki gelişimin önemine dair farkındalık kazanma fırsatı yaratmaktadır. Öğretmen portfolyoları, öğretmenin mesleki yeterliliklerini, sorumluluk ve gelişimlerinin yansıtılması ve iyileştirilmesi için iyi bir güdüleyicidir (Taş ve Cengizhan, 2013; Zepeda, 2016). Sürekli sağlanan dönütler gelişime katkı sağlamaktadır. Bu geri bildirim öğretmenin ne yaptığı ve ne yapması gerektiğine dair bir algı yaratarak güven vermektedir (Ok ve Erdoğan, 2010). Ne yaptığını bilen ve kendine güvenen öğretmenin yeni öğrenme tekniklerini deneme konusunda daha istekli olacağı söylenebilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme; öğretmene öğretim faaliyetlerini ve mesleki gelişimini planlamasını sağlamaktadır (Wolf, Lichtenstein, Barlett ve Hartman, 1996). Bununla birlikte öğretmen portfolyosu değerlendirme problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirmektedir (Bahçeci ve Kuzu, 2008). Böylelikle öğretmenin gelişimine dair kaygılarını gidererek mesleki gelişime dair tutumunu olumlu hale getirmektedir. Bu haliyle portfolyo değerlendirme, içsel bir pekiştirici görevi görmekte, öz-yeterlik ve yaşam becerilerinin ortaya çıkması ve geliştirilmesini sağlamaktadır (Bahçeli, 2009). Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme öğretmenin zamanla öğretimin karmaşık yapısıyla nasıl başa çıkacağına dair kendine özgü usuller geliştirmesine katkıda bulunabilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme; öğretmen adayı veya öğretmenin gelişimini takip ederek mesleki öz-değerlendirme yapmasını (Thistlethwaite ve diğerleri, 2000), öz-farkındalık ve öz-denetim geliştirmesini; öğrenci, meslektaş vb. gruplarla yürüttüğü etkileşimin kalitesiyle derslerin etkinliğini irdeleyerek performansını irdeleme fırsatı vermektedir (Taş ve Cengizhan, 2013). Öğretmen yapıp ettikleri ve bunların sonuçlarına kafa yorarak aralarında bağlantı kurabilir, ders alabilir.

Öğretmen portfolyo değerlendirmesiyle öğretmenlerin öğrencilere amaca dönük, işlevsel sorular yönlendirebilme, öğrencilerin ihtiyaçlarını doğru tespit edebilme ve cevap verebilme gibi öğretime dair becerileri gelişmektedir. Böylelikle öğretim sürecinin iyileştirilmesine, öğrenmenin gerçekleşmesine katkıda bulunmaktadır. (KERA; 1996). Ayrıca öğretmen portfolyosu değerlendirme; öğretmenlik mesleğine yıllarını vermiş deneyimli öğretmenler ile mesleğe yeni atılmış acemi öğretmenler arasında etkin bilgi akışı sağlanması amacıyla kullanılmalıdır (Antonek, McCormick ve Donato, 1997). Böylelikle öğretimin karmaşık yapısına dair detaylı bilgi elde edilmekte ve mesleki etkileşiminin sürekliliği sağlanmaktadır (Aydın, 2014). Bu etkileşim, öğretim sürecinde gerçekleşen ve gerçekleşebilecek durumların etkin yönetilmesine ve öğrenmenin gerçekleşmesine katkı getirebilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme ölçütleri net olarak ortaya konulmakta, öğretmene neyi yapıp neyi yapmayacağına dair genel bir çerçeve sunulmaktadır (Brogan, 1995). Bal (2012), öğretmen portfolyosu değerlendirmenin (1) derinlemesine düşünme ve araştırma yapma becerisi kazandırdığını, (2) bilişsel ve duyuşsal alanlarda gelişim sağladığını, (3) yeni bilginin yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılmasına katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmayı destekler nitelikteki Baker ve Christie (2005) tarafından öğretmen portfolyosu teknoloji kullanımı becerilerine dair yapılan çalışmada, portfolyo değerlendirmenin öğretmenin teknoloji kullanımı becerilerini geliştirdiği ve eğitim öğretim faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesinde teknolojiyi kullanmalarını sağladığı görülmüştür.

Öğretmen yetiştirme süreci düşünüldüğünde lisans öğrenimini tamamlayan öğretmenin mesleki gelişim konusunda yalnız bırakıldığı söylenebilir. Meslektaş etkileşimine dayalı veya bireysel olarak mesleki gelişimini planlayabileceği farklı seçenekler yaratıldığını söylemek güçtür. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme; eğitim öğretimin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesine kadar tüm süreçlerde mesleki gelişime katkı sağlayacak şekilde kullanılabilir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin gelişime açık yanları

Öğretmen portfolyosu ile portfolyo sahibinden beklenen yansıtma, öz-değerlendirme veya mesleki gelişim değerlendirmeleri yapısı gereği karmaşıktır. Bu nedenle kavranması ve uygulanması güçtür (Stone, 1998). Benzer şekilde öğretmen portfolyosu değerlendirmenin amacı ve içeriğinin kavranması, kalabalık gruplarda uygulanması güçtür (Anderson ve DeMeulle, 1998). Bu bağlamda öğretmen portfolyosunun kavranması ve uygulama güçlüğüne aşılması için desteğe ihtiyaç duyulabilir.

Öğretmen portfolyosunun değerlendirilmesi, ürünlerin gelişimini ortaya koyabilecek nitelikte ölçütlerin belirlenmesi ve puanlanması güç olduğundan zaman alıcıdır (Bal, 2012). Ayrıca öğretmen portfolyosu değerlendirme sürecine katılan öğretmenlerin kendi çalışmalarını değerlendirme ve yansıtma için çok fazla zaman harcamaları gerekmektedir (Taş ve Cengizhan, 2013; KERA, 1996). Çünkü bireysel gelişimin etkin gözlenmesi ve ipuçlarının net olarak ortaya konulması güçtür (Athanasios, 1994). Bununla birlikte birey, gelişimini yeterli görerek performans hedefini yükseltmemeyi tercih edebilir.

Öğretmen portfolyosunun standardının olmaması farklı alanlarda hizmet veren öğretmenlerin mesleki düzey veya gelişimlerinin karşılaştırılmasını imkânsız hale getirmektedir (Doolittle, 1994). Durumun temel noktası, portfolyoların esnekliği ve öznelidir. Öğretmen portfolyolarının özgün olması nedeniyle öğretmenler birbiriyle karşılaştırılmak istendiğinde standardizasyon eksikliği önemli bir sıkıntı yaratmakta ve kullanımının yaygınlaşmasını engellemektedir (Kan, 2003).

Değerlendirmenin özneliği, portfolyonun özgünlüğü, öğretmenlik mesleğine dair fikir birliğine varılmış yeterlilik standartlarının olmaması önemli sınırlılıklarıdır (Kan, 2003). Bununla birlikte öğretmen portfolyosu değerlendirmenin hesap verilebilirliği sağlama amacına ulaşılması; değerlendiricinin kontrol edemeyeceği çevresel etmenlere bağlıdır. Bu durumda hesap verilebilirliğin sağlanması güçtür (KERA, 1996).

Öğretmen portfolyosu, öğretmenin mesleki gelişiminin değerlendirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması için kullanılacak yöntemlerden biridir. Ancak tek başına yeterli olmayabilir, diğer değerlendirme yöntemleriyle desteklenmelidir (Doolittle, 1994). Bununla birlikte öğretmen portfolyosu değerlendirmenin başarısı büyük oranda yönetimin sürekli desteğine bağlıdır (Anderson ve DeMeulle, 1998). Öğretmen portfolyoları; gelişmeye açık yönler barındırmasına rağmen öğretmen performansının değerlendirilmesine temel oluşturan önemli bir kaynaktır (Aydın, 2014).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğretmenin eğitim sisteminin en önemli paydaşlarından biri olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmen; öğrenci, eğitim kurumu yöneticisi, veliler gibi birçok paydaşla etkileşim kurarak eğitim kurumunun temel amaçlarından biri olan öğretimi gerçekleştirmektedir. Ayrıca öğretmen öğretim faaliyetinde temel sorumlu kişi olarak nitelendirilmektedir. Bu durum Türk Eğitim Sisteminde yaygın olarak kullanılan Bilimsel denetim modeli anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu denetim anlayışında denetmen kontrol eden, denetlenen ise kontrol edilen konumundadır. Öğretmenin öğretim ve denetim sürecinde yaşadığı yalnızlık onun öğretme tutkusunun sürekliliğini olumsuz etkilemektedir (Karaman, 2009). Ayrıca alanyazında öğretmenin alanına müdahale olarak nitelendirilebilecek, herhangi biri tarafından yapılan değerlendirmelere endişeyle yaklaşmaktadır (Conley ve Glasman, 2008). Bununla birlikte eğitim öğretim süreci, müfredat belirlenmesi ve değerlendirilmesi sadece

öğretmenin ya da yöneticinin kararına bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu durum Türk eğitim sistemi için farklı denetim modellerinin tartışılması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Öğretmenlerin özellikle eğitim yöneticilerinin danışmanlığına duyduğu ihtiyaç, özellikle mesleğe yeni başladığı dönemlerde bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Youngs, 2007). Okul için belirlenen öğretim amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretmenlerin gelişimi önemli rol oynamaktadır (Can, 2011). Ayrıca öğretmenin mesleki anlamda gerçekleştirdiği sınıf içi etkinliklerin etkisi sınıf ile sınırlı kalmamakta, öğrencilerden başlayarak toplumsal yaşamı etkilemektedir. Bu durum öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin devamlılığının sağlanmasının ve yaşadıkları sorunların hızla çözümünde deneticilerin danışmanlık rolü üstlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda alternatif denetim modellerinin tartışılması gerekmektedir.

Öğretmen portfolyosu değerlendirme öğretmenin performansının değerlendirilmesi için kullanılacak alternatif yöntemlerden biridir. Öğretmenler ve eğitim yöneticileri öğretmen portfolyosunun tek seferlik sınıf gözlemlerine dayalı denetim yöntemlerinden daha doğru ve kapsamlı olduğunu belirtmektedir (Attinello, Lare ve Waters, 2006). Nitekim öğretmen portfolyo değerlendirmesinin (1) paydaşların eğitim öğretim faaliyetlerine katılımını arttırarak öğrenmenin karmaşıklığının kavranmasına aracılık etmesi (Wray, 2007), (2) öğretmenin öz-değerlendirme yaparak performansını yansıtması, meslektaşlarının bu yansıtmayı temel alarak öneri ve eleştirilerde bulunması ve amaca göre belirlenmiş bir değerlendiricinin değerlendirmelerini içermesi, (3) öğretmenlerin kendi mesleki gelişimlerine dair sorumluluk üstlenmelerini sağlayarak eğitim yöneticilerinin yükünü hafifletmesi (Burke, 2000) ve (4) öğretmenlerin bireysel bir gelişim merkezi haline gelmelerini sağlanması gibi faydaları bulunmaktadır.

Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin öğrenmenin karmaşık yapısını farklı bakış açılarıyla ele aldığı ve bütünü parçalarını yansıttığı söylenebilir. Ancak öğretmen ve eğitim yöneticilerinin portfolyoya dair mesleki etkileşimleri oldukça yetersizdir (Maurice ve Shaw, 2004). Öğretmen portfolyosu değerlendirmeyle ulaşılan bilgiler paydaşlara sunulurken öğretim etkinliğinin sorumluluğu paylaşılmalıdır. Bu bağlamda öğretmen portfolyosu değerlendirme, bireyin öğretmenlik mesleğinin kendisine uygun olup olmadığına dair görüşe ulaşmasından eğitim sisteminin iyileştirilmesine kadar geniş bir yelpazede kullanılabilir.

ÖNERİLER

Öğretmen portfolyosu değerlendirmeyle; öğretmenin görev yaptığı okula, öğrencilerine, sisteme ve mesleğe katkılarının sistematik olarak gözden geçirdiğini söylemek mümkündür. Böylece öğretmen gerek öğrenci, veli ve meslektaş etkileşimlerinin gerekse eğitim öğretim faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz sonuçlarını kavrayarak öğretim karmaşık yapısının beklenmedik durumlarıyla başa çıkma yetisi kazanabilir. Bu bağlamda öğretmenlere şu önerilerde bulunulabilir:

- Ömür boyu öğrenme çabası içinde olmaktan geri durulmalıdır. Ulaşılan en iyinin ötesinde mutlaka daha iyinin olduğu unutulmalı ve risk almaktan kaçınılmamalıdır.
- Öğrenme deneyimlerinin arttırılmasının öğrenenle empati kurulmasına yardımcı olabilir. Kurulan empati öğrenenin öğrenme sürecine dair olumlu tutum geliştirmesine ve benimsemesine katkıda bulunabilir.
- Öğretmen portfolyosu değerlendirmenin süregelen olduğu ve ancak doğru yönetildiğinde istenen sonuçlara ulaştıracağı göz önünde bulundurulmalıdır.
- Süreç başından sonuna planlanmalıdır. Ancak bu plan, değişen koşullara kolay uyum sağlayabilir ve hızlı cevap verebilir nitelikte olmalıdır.
- Eğitim öğretim faaliyetlerine paydaşlardan herhangi biri gözlemci olarak dahil edilmesi sürece yeni bir soluk getirebilir.
- Alandaki güncel gelişmelerin etkin takibi için aylık planlar kullanılabilir.
- Paydaşlarla etkin iletişim kurmanın yolları bulunmalıdır.

Eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi sorumluluğu sanıldığı kadar kolay üstlenilebilecek bir sorumluluk değildir. Bu bağlamda öğretmenlerin süreci tüm yönleriyle ele almaları ve meslektaş etkileşimine açık olmaları sorumluluğun paylaşılması ve öğretmenlerin güçlendirilmesi öğretmen portfolyosu değerlendirme aracılığıyla sağlayabilir. Bu nedenle öğretmen portfolyosu değerlendirme çok boyutlu değerlendirme sisteminin bir parçası olarak uygulanmalı ve desteklenmelidir (Attinello, Lare ve Waters, 2006).

Sonuç olarak öğretmen portfolyo değerlendirmesi gerek öğretmenlere sağladığı faydalar gerekse değişen ve küreselleşen eğitim faaliyetlerinde alternatif bir denetim modeli olması açısından önemlidir. Öğretmen portfolyosu değerlendirmeye dair yeni çalışmalarda avantajlarının uygulamaya dökme yolları, portfolyoların geliştirilmesi ve gözden geçirilmesinde danışmanlığın ne kadar faydalı olduğu, portfolyo hazırlama ve değerlendirme sürecine dair yönergeler geliştirilmesi, portfolyonun zaman alıcı sürecinin işlevsel hale getirilmesi gibi hususların ele alınması önerilebilir. Bununla birlikte öğretmen portfolyosu değerlendirme kullanımı yaygınlaşması halinde sürecin sonuçlarına dair çıkarımlar yapılan uzun vadeli çalışmalara ihtiyaç duyulabilir.

Teşekkür

Bu çalışma Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Teftişi Doktora programı kapsamında Prof. Dr. İlayet AYDIN tarafından yürütülen Çağdaş Denetim Yaklaşımları dersinde yazar tarafından hazırlanan raporun geliştirilmiş halidir. Destek, katkı ve yönlendirmeleri için kıymetli hocama teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKÇA

- Abrami, P. ve Barrett, H. (2005). Directions for research and development on electronic portfolios. *Canadian Journal of Learning and Technology* 31(3), 1-15.
- Allan, C. ve Cleland, B. (2012). Embedding eportfolios in teacher education: Lessons from a multi-year implementation. *Future Challenges, Sustainable Futures*, 197-201.
- Anderson, R. S. and L. DeMeulle (1998). Portfolio use in twenty-four teacher education programs. *Teacher Education Quarterly*, 25 (1), 23-31.
- Antonek, J. L.; McCormick D. E. and R. Donato. (1997). The student teacher portfolio as autobiography: developing a professional identity. *The Modern Language Journal*, 81 (1), 15-27.
- Ashford, A. N. (2002). *Perspectives of portfolio participants: the impact of the portfolio experience on teacher's Professional development*. Hawaii University, USA.
- Atay, D. (2003). Öğretmen adaylarına yansıtmayı öğretmek: portfolyo çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36, 508-527.
- Athanases, S. Z. (1994). Teachers' reports of the effects of preparing portfolios of literacy instruction. *The Elementary School Journal*, 94 (4), 421-439.
- Attinello, J. R.; Lare, D. ve F. Waters (2006). The value of teacher portfolios for evaluation and professional growth. *National Association of Secondary School Principals*, 90 (2), 132-152.
- Aydın, İ. (2014). *Öğretimde Denetim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bahçeci, D. (2009). Portfolyo değerlendirmenin sınav kaygısı, çalışma davranışı ve tutum üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 169-182.
- Baker, R. and A. Christie (2005). Can digital teaching portfolios become a tools for technology integration. *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, Crawford.
- Bal, A. P. (2012). Teacher candidates' point of views about portfolio preparation (Turkey setting). *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 41 (2), 87-102.
- Balaban, M. (2016). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının genel biyoloji laboratuvarına yönelik öğrenme stillerine uygun ders planlamaları ve portfolyo uygulamaları*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Baltimore, M. L., Hickson, J., George, J. D. ve Crutchfield, L. B. (1996). Portfolio assessment: A model for counselor education. *Counsellor Education and Supervision*, 36, 113-121.
- Bahçeci, D. ve M. Kuru (2008). Portfolyo Değerlendirmenin Üniversite Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algısı ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 97-111.
- Beal, S. (2017). *Teacher educator collaboration using portfolios: using peer and student feedback as a process for continuous reflection and learning*. Arizona State University, Arizona.
- Birgin, O. (2008). Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 1-24.
- Brogan, B. R. (1995). The case for teacher portfolios. *The Annual Meeting of The American Association of Colleges for Teacher 12-15 Şubat 1995. Speeches/Conference Papers*. Washington DC: EDRS.
- Burke, K. (1998). Result based professional development. *NASSP Bulletin*, 84 (618), 29-38.
- Can, E. (2011). Sınıf öğretmenlerinin "rehberlik ve danışma" ihtiyaçlarının belirlenmesi. 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu. Sivas.
- Campbell, M. R.; Brummett V. M. (2002). Professional teaching portfolios: for pros and preservice teachers alike. *Music Educators Journal*, 89 (2), 25-30.
- Chen, S. (2005). *A study to understand preservice teachers' learning experiences while developing electronic portfolio in a teacher education program*. Ohio State University, Ohio.
- Conley, S; Glasman N. S. (2008). Fear, the school organization and teacher evaluation. *Educational Policy*, 22 (1), 63-85.

- Davis, M. H., Ponnampereuma, G.G. ve Ker, J. S. (2009). Student perceptions of a portfolio assessment process, *Medical Education*, 43, 89-98.
- Demir S. (2012). Öğretmen eğitimi bağlamında bir öğrenme ve değerlendirme yöntemi olarak portfolyo. *Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 32, 237-259.
- Demirören, M., Aytuğ-Koşan, A. M. ve Paloğlu, Ö. (2009). Bir öğrenme ve değerlendirme yöntemi olarak "Portfolyo", *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 62 (1), 19-24.
- Doolittle P. (1994). Teacher portfolio assessment. *Practical Assesment, Research & Evaluation*, 4 (1), 1-3.
- Esliker, R. (2010). *Portfolio assesment as a method of enhancing preschool reading development and teacher instruction*. Walden University, Minnesota.
- Fitch, D., Reed, B. G., Peet M. and R. Tolman (2008). The use of eportfolios in evaluating the cirriculum and student learning. *Journal of Social Work Education*. 44 (3), 37-54.
- Funk, M. L. (2005). *The use of electronic portfolios within teacher education programs at Renaissance Group member institutions*. Capella University, Capella.
- Hill, C. F. (2008). A portfolio model for music educators. *National Association for Music Education Music Educators Journal*, 8, 61-72.
- Holder, L. D. D. (2005). *The teacher education portfolio: An instrument for pre-service teachers' growth?*. Oklohama State University, Oklohama.
- Huff, S. (2006). *Teacher's perceptions of the teacher portfolio process*. State University of New York, New York.
- Hurst, B., Wilson, C., and G. Caremer (1998). Professional teaching portfolios: Tools for reflection, growth, and advancement, *Phi Delta Kappan*, 79, 578-582.
- Kan, A. (2007). Portfolyo değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 133-144.
- Karaman, T. (2009). *Öğretmenlerin öğretme tutkusunun sürekliliğini etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kan, A. (2003). Öğretmen portfolyoları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 42-46.
- KERA (Kentucky Education Reform Act) 1996- A Review of Research on the Kentucky Education Reform Act 1995 (KERA).
- Koegler, S. M. (2000). *Self-reflective assesment through teacher portfolios: the experience of first-year teachers, K-12*. New York University, New York.
- Maurice, H; Shaw P. (2004). Teacher portfolios come of age: a preliminary study. *NASSP Bulletin*, 88 (639), 15-26.
- McMillan, J. H. (2007). *Sage handbook of research on classroom assessment*. The USA: Sage Publications.
- McNair, S., Bhargava, A., Adams, L., Edgerton, S. ve Kypros, B. (2003). Teachers speak out on assessment practices, 31 (1), 23-31.
- Mintrop, H. MacLellan A. M. ve M. F. Quintero (2001). School improvement plans in schools on probation: a comparative content analysis across three accountability systems. *Educational Administration Quartely*, 37 (2), 197-218.
- Miller, D. (2002). *The teacher portfolio as a vehicle for reflective practice*. Florida International University, Florida.
- Morgan, M. (1999). Portfolios in apreservice teacher field-based program: evolution of a rubric for performance assesment. *Education*, 3,416-423.
- McMillan, J. H. (2007). *Classroom Assessment: Principles and Practice for effective standarts-based instruction (4th edition)*, the USA: Allyn and Bacon.
- Nagel, C. (2012). *Teacher perceptions regarding portfolio-based components of teacher evaluations*. Illinois State University, Illinois.
- Nielsen, L. D. (2014). Teacher evaluation archiving teaching effectiveness. *National Association for Music Education Music Educators Journal*, 14, 63-69.
- Oakley, K. (1998). The performance assessment system: A portfolio assessment model for evaluating beginning teachers. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 11, 323-341.
- Ok, A.; Erdoğan M. (2010). Prospective teachers' perceptions on different aspects of portfolio. *Asia Pasific Education Review*, 11, 301-310.
- Öncü H. (2009). Ölçme ve değerlendirmede yeni bir yaklaşım: portfolyo değerlendirme. *TSA*, 13 (1), 104-130.

- Özgür, A. Z. ve Kaya, S. (2011). The management aspect of the e-portfolio as an assessment tool: Sample of Anadolu University. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(3), 296-303.
- Pennington, R. E. (2010). *Measuring the effects of an instructional scaffolding intervention of reflective thinking in elementary preservice teacher developmental portfolios*. The University of Tennessee, Chattanooga.
- Perkins, P. G. and J. I. Gelfer (1993). Portfolio assesment of teachers. *The Clearing House*, 66 (4), 235-237.
- Peterson, K. (2002). The professional development of principals: innovaitons and oppourtunities. *Educational Administration Quartely*, 38 (2), 213-232.
- Polat, M. ve Köse, Y. (2013). Okullarda bir performans değerlendirme aracı olarak e-portfolyo kullanımına yönelik ilköğretim öğretmenlerinin görüşleri, *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 59-82.
- Poumay, M. (2007). The teaching portfolio as a tool for professional development in higher education. *Assesment Design For Leaner Responsibility*, 41, 29-31.
- Reis, N. K. ve Villaume, S. K. (2002). The benefits, tensions, and visions of portfolios as a wide-scale assessment for teacher education. *Action in Teacher Education*, 23(4), 10-17.
- Rolheiser, C.; Bower B and L. Stevahn (2000). *The Portfolio Organizer Succeeding with Portfolios in Your Classroom*. USA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Salend, J. S. (2001). Creating your own professional portfolio. *Intervention in school and clinic*, 36 (4), 195-201.
- Sandford, B. A.; Hsu Chia-Chien (2013). Alternative assesment and portfolios: review, reconsider and revitalize. *International Journal of Social Science Studies*, 1 (1), 215-222.
- Seitova, M. (2018). *The effect of the eposti on the self-evaluation of the student teachers of english at Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Seldin, P. (2004). *The Teaching Portfolio: A Practical Guide to Improved Performance and Promotion/Tenure Decisions*. Anker Publishing.
- Sidhu, N. S. (2015). The teaching portfolio as a professional development tool for anaesthetists. *Anaesth Intensive Care*, 43 (3), 328-334.
- Slepcevic-Zach, P. ve Stock, M. (2018). ePortfolio as a tool for reflection and self-reflection. *Reflective Practice*, 19 (3), 291-307.
- Stefani, L., Mason, R. ve Pegler, C. (2007). *The educational potential of e-portfolios: Supporting personal development and reflective learning*. London: Routledge
- Stone, B. A. (1998). Problems, pitfalls and benefits of portfolios. *Teacher Education Quarterly*, 25 (1), 105-114.
- Stowell, L. P.; McDaniel J. E.; Rios F. A. and M. G. Kelly (1993). Casting wide tne net: portfolio assesment in teacher education *Middle School Journal*, 25 (2), 61-67.
- Sunstein, B. S.; Potts J. P. (1998). Literacy stories extended: of reflection and teachers' portfolios. *Teacher Education Quarterly*, 25 (1), 61-72.
- Taş, S.; Cengizhan L. (2013). Teacher portfolios are on stage for Professional development: a qualitative case study. *Social Sciences Research Journal*, 2, 1-14.
- Tezci, E.; Demirli C. (2004). Bir performans değerlendirme modeli: bireysel gelişim dosyası. *XIII Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 inönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya -KURULTAY*.
- Thistlethwaite L. L., Ferree A. M, Radcliffe R. A., Higginson B. C. And J. A. Miller (2000). Investing in portfolio assessment. *Literacy at a New Horizon*, 21 (1), 99-113.
- Tucker, P. D., Stronge, J. H. Gareis, C. R. ve C. S. Beers (2003). The efficacy of portfolios for teacher evaluation and professional development: Do they make a difference? *Educational Administration Quartely*, 39 (5), 572-602.
- Usta, S.; Çığır-Dikyol D. ve E. İnce. (2010). The alternative evaluation tools choosen by social and science teacher candidates. *Social and Behavioral Sciences*, 28 (4), 3457-3462.
- Vergiliel Tüz, M. (2003). Kariyer planlamasında yeni yaklaşımlar. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (4), 169-176.
- Yaşar, B. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin portfolyo değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri (Balıkesir ili örneği)*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yi, K. P.; Aung T. (2011). Effectiveness of portfolio in classroom assesment: language learning. *Yangon Institute of Education Research Journal*, 3 (1), 1-14.

- Youngs, P. (2007). How elementary principals'beliefs and actions influence new teachers'experiences. *Educational Administration Quarterly*, 43 (1), 101-137.
- Vani, L. (2000). *Portfolio: teacher assessment as transformative learning*. University of San Diego, San Diego.
- Williams, E. (2002). Assessing teacher competencies with the audiovisual portfolio. *Educational Leadership*, 3 (1), 246-247.
- Wray, S. (2007). Electronic portfolios in a teacher education program. *E-learning*, 4 (1), 40-51.
- Wolf, K.; Dietz M. (1998). Teaching portfolios: purposes and possibilities. *Teacher Education Quarterly*, 25 (1), 9-22.
- Wolf, K.; Lichtenstein G.; Bartlett E. and D. Hartman (1996). Professional development and teaching portfolios: the douglas county outstanding teacher program. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 10, 279-286.
- Xu, Y. Q (2011). *The research on the function of the teacher portfolio in promoting teacher's professional development*. East China Normal University, Shanghai.
- Zayani, M. (2001). The teacher portfolio: toward a alternative outcomes assessment. *Research and Teaching in Developmental Education*, 18 (1), 56-64.
- Zemal-Saul, C.; Haefner, L. A. and Avraamidou, L (2002). Web-based portfolios: a vehicle for examining prospective elementary teachers' developing understandings of teaching science. *Journal of Science Teacher Education*, 13 (4), 238-302.
- Zepeda, S. J. (2016). *Öğretim Denetimi Uygulama Araçları ve Kavramlar (Çev Ed..A. Balcı ve Ç. Apaydın)*. Ankara: Pegem Akademi.